

V spomin prof. dr. Jožetu Duhovniku

V maloštevilnih vrstah slovenskih geologov je smrt v kratkem času zopet zarezala globoko vrzel: 4. decembra 1996 je sklenil svojo življenjsko pot Jože Duhovnik, redni profesor za mineralogijo, petrografijo in nauk o rudiščih na Univerzi v Ljubljani. Z njim sta rudarska in geološka stroka izgubili živo vez z enim naših najboljših poznavalcev, ki so do največje potankosti poznali naša rudna bogastva in magmatske kamnine ter načine in vzroke njihovega nastanka.

Prof. Duhovnik se je rodil 9. marca 1913 v Mednem. Po maturi na klasični gimnaziji v Ljubljani se je leta 1932 vpisal na rudarski odsek tehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Že kot študenta so ga zanimala magmatske kamnine in za geološko-petrografsko študijo o peraačiskih tufih je 1935 prejel svetosavsko nagrado. Študij na ljubljanski Univerzi je 1937.

leta končal z odličnim uspehom in prejel diplomu rudarskega inženirja.

Po diplomi je nastopil službo pomočnika glavnega geologa rudnika Trepča Mines v Zvečanu pri Kosovski Mitrovici. Ta služba je prof. Duhovnika zaznamovala za vse življenje. V Starem Trgu se je seznanil s svetovno znanim mineralnim bogastvom, ki do takrat še ni bilo primerno raziskano. In potegnilo ga je v svet mineralov in rudišč ter v razlago njihovega nastanka. Temu poslanstvu je ostal zvest do konca svojega življenja. Med svojim službovanjem v Trepči je opravljjal rudarsko-geološke in geološke raziskave še na drugih svinčevo-cinkovih rudiščih na obrobju Kopaonika in v Makedoniji. Tako se je spoznal z globljim bistvom nastanka rudišč in postal praktični strokovnjak ter raziskovalec le-teh še pred svojim prihodom na Univerzo v Ljubljani.

Na inštitut za mineralogijo Univerze ga je leta 1940 povabil svetovno znani ruski strokovnjak za rudarsko geologijo prof. Nikitin, ki je takrat predaval na tehniški fakulteti. In začela se je pedagoška pot mladega asistenta pripravnika, do takrat že izoblikovanega raziskovalca. Kot asistent je vodil vaje iz kristalografije, mineralogije, petrografije in nauka o rudiščih pa tudi vaje iz laboratorijskega preiskovanja mineralov. Leta 1943 je opravil disertacijo z naslovom *Izpremembe sestava granita in apnenca ob njunem kontaktu*. Istega leta je bil predlagan za docenta za nauk o rudiščih, vendar je bilo imenovanje potrjeno šele 1945. leta. Konec leta 1946 je napredoval

v izrednega profesorja na tehniški fakulteti in postal predstojnik inštituta za mineralogijo, petrografijo in geologijo. Po odhodu prof. Marića v Zagreb je 1947 prevzel tudi vsa predavanja iz teh predmetov in še iz geologije nafte in premogov. Leta 1956 je postal redni profesor. V nekaj letih se je število študentov rudarstva, metalurgije, geologije in kemije, za katere je opravljal predavanja in vaje, izredno povečalo. To je bilo zlato obdobje rudarskega in metalurškega visokega šolstva. Prof. Duhovnik, ki je poučeval stotine študentov, je bil na fakulteti zares od zore do mraka. Le tisti, ki smo bili njegovi študenti, moremo šele po dolgih letih svojega dela presoditi, kakšno ogromno breme je z vsemi svojimi zadolžitvami nosil skoraj dve desetletji. Danes nas opravlja to delo več profesorjev in asistentov.

Za uspešen študij pri vseh omenjenih predmetih je bilo treba pripraviti tudi primerna skripta. Skrbeti pa je moral tudi za stalno dopolnjevanje izredno bogate zbirke mineralov, rud in kamnin, ki jo je v večjem delu ustvaril že prof. Hinterlechner. V svojem izrednem spominu je imel prof. Duhovnik "zapisanih" prek 10.000 primerkov bogate zbirke. Zavedal se je, kako težko je nabaviti lepe primerke, zato smo študenti smeli na praktični študij v zbirko le nekaj dni pred izpitom.

Poleg pedagoškega dela je bil prof. Duhovnik strokovni sodelavec Geološkega zavoda v Ljubljani in geološkega inštituta SAZU. Bil je tudi med ustanovitelji slovenske geološke revije *Geologija* in član njenega prvega uredniškega odbora. Kot odlični poznavalec rudnih nahajališč je preučeval tudi slovenska rudišča ter rudišča in rude barvnih kovin v Srbiji, Makedoniji, Črni gori in Bosni, za katera je veljal kot eden najboljših poznavalcev. Še posebno skrb je namenil raziskavam šamozitnih rud Bosne, Srbije in Makedonije ter manganove rude v Bosni. Spoprijel pa se je tudi z raziskavami kamnin in rud iz daljne Etiopije in Alžirije. Za potrebe rudnikov in deloma za metalurške obrate je opravljal razne raziskave in podal številna strokovna mnenja.

Njegovo delovanje pa ni bilo usmerjeno samo na takratno ozemlje Jugoslavije, ampak je kot štipendist UNESCO 1958. leta obiskal tudi nekaj znamenitih univerz in rudarskih obratov v ZDA. Kot strokovnjaka za rudišča ga je pot zanesla tudi v Grčijo in Bolgarijo, kjer je spoznal najvažnejša rudišča in nahajališča drugih mineralov.

Kot strokovnjak za petrografijo je raziskoval magmatske kamnine Črne gore in jih primerjal s slovenskimi. Na prvem jugoslovanskem geološkem kongresu na Bledu je podal pregled magmatskih in metamorfnih kamnin Slovenije. Vrsto let je s sodelavci raziskoval triasne magmatske kamnine in njihove tufe na Jelovici, v okolici Cerkna in Idriji.

Nemalo dela mu je dalo tudi večletno predstojništvo odseka za geologijo in oddelka za montanistiko ter članstvo v raznih komisijah na fakulteti in univerzi. Imel je odličen čut za slovenski jezik in zato je kot terminološki svetovalec več let sodeloval pri pisanju Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Mnogo let je sodeloval tudi pri terminološki komisiji za geologijo pri SAZU. Ob svojih težkih pedagoških obremenitvah je našel tudi čas za raziskovanje in pisanje znanstvenih in strokovnih objav. Velika škoda je, da zaradi pomanjkanja časa ni uspel večino svojega znanja prelisti na papir, zato so njegovi objavljeni prispevki – gledani z današnjimi merili – številčno res malo skromnejši. Nehote pa se moramo upravičeno in pošteno vprašati, kaj ni morda celo večja vrednost znanje, ki ga je prof. Duhovnik "prelist" iz svoje zakladnice v svoje študente, ki lažje in dovolj uspešno nadaljujejo njegovo delo.

Še posebno je skrbel za popularizacijo geološke vede v širši javnosti. Na RTV je imel več poljudnoznanstvenih predavanj o novostih iz mineralogije, petrografije in nahajališčih mineralnih surovin ter o načinih njihovega odkrivanja. Svetu mineralov

je posvetil celo samostojno knjižico. Oglašal se je tudi v Proteusu, kjer je še posebno natančno poročal o prvih vzorcih kamnin, ki jih je človek prinesel z Lune.

Številni študenti geologije, rudarstva, metalurgije, kemije in fizike bodo prof. Duhovnika ohranili v spominu kot človeka izrednega spomina in doslednega, strogega moža do sebe in do drugih. Za navidezno trdim in nepopustljivo zahtevnim značanjem se je skrival človek, ki je skušal biti pravičen do vsakogar, kar mu je v večini primerov tudi uspelo. Presenečal nas je s svojim pomnjenjem stotine imen svojih študentov. V sebi je nosil pravi računalnik s podatki o mineralih, kamninah in rudnih nahajališčih. Ta njegov spomin nas preseneča še danes. Tisti, ki nadaljujemo njegovo delo, lahko s ponosom rečemo: "Imeli smo maloštevilne, vendar izredno sposobne profesorje in mednje nedvomno sodi profesor Duhovnik."

Po svoji upokojitvi je prof. Duhovnik še dolgo prihajal med slovenske geologe. Po predavanjih v Slovenskem geološkem društvu ni skoraj noben diskusijski večer minil brez njega. V slovensko geologijo je bil globoko vraščen z močnimi koreninami in človek kar verjeti ne more, da ga ni več med nami. Še vedno pa je prisoten v našem spominu z vsemi svojimi predavanji in še posebno s sklepnimi terenskimi vajami po nekdanji Jugoslaviji. Prof. Duhovnik je s svojim trdim, nekaj deset let trajajočim pedagoškim delom dal neizbrisen pečat mnogim generacijam odličnih strokovnjakov, ki nadaljujejo njegovo delo. Raziskave in delo, s katerim nadaljujemo njegovi nekdanji študenti in sodelavci, naj bo topla zahvala našemu profesorju Jožetu Duhovniku.

Stanko Buser